

RAAP-NOTITIE 3889

**Plangebied Melderstraat 30
te Didam**

Gemeente Montferland

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek, verkennende fase**

Colofon

Opdrachtgever: dhr. Van Deutekom

Titel: Plangebied Melderstraat 30 te Didam, gemeente Montferland; archeologisch voor-
onderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase

Status: eindversie

Datum: juli 2011

Auteur: E. Goossens MA

Projectcode: MOML

Bestandsnaam: NO3889_MOML

Projectleider: E. Goossens MA

Projectmedewerkers: niet van toepassing

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 47330

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. S.W. Jager

Bevoegd gezag: gemeente Montferland

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van dhr. Van Deutekom heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in juni 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande verbouwing van een woonhuis aan de Melderstraat 30 te Didam in de gemeente Montferland. Dit onderzoek diende in verband met een bestemmingsplanwijzing te worden uitgevoerd. Archeologische resten worden door de verbouwing niet bedreigd. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting.

Op basis van het bureauonderzoek werd aan het plangebied een hoge archeologische verwachting worden toegekend voor het aantreffen van resten uit alle archeologische tijdvakken. Uit het booronderzoek bleek dat zich ter hoogte van het plangebied geen dekzandrug bevindt, zoals werd verondersteld op grond van het bureauonderzoek, maar dat er sprake is van een overspoelde dekzandvlakte. Op basis hiervan kan de archeologische verwachting naar beneden worden bijgesteld (t.w. laag). Voorts is vastgesteld dat de bodem ter plaatse is verstoord tot een diepte van (minimaal) 60 cm. Al met al is er dan ook weinig aanleiding aan het plangebied nog enig archeologisch belang toe te kennen; de kans op het voorkomen van (intacte) archeologische resten is verwaarloosbaar klein.

Op grond van de bevindingen van het onderzoek wordt in het kader van de voorgenomen plannen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Montferland een selectiebesluit.

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van dhr. Van Deutekom heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in juni 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande verbouwing aan de Melderstraat 30 te Didam in de gemeente Montferland. Dit onderzoek diende in verband met een bestemmingsplanwijzing te worden uitgevoerd. Met het oog hierop is het gehele perceel dat bij de desbetreffende woning hoort aan een archeologische *screening* onderworpen.

Archeologische resten worden door deze verbouwing niet bedreigd. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting. Op basis van de onderzoeksresultaten is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied meet circa 6.500 m² (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 40 E van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

Gemeente: Montferland

Plaats: Didam

Plangebied: Melderstraat 30 te Didam

Centrumcoördinaten: 207.370/437.868

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 47330

1.3 Huidige en toekomstige situatie

Binnen het hoofdgebouw wordt een oude veestal omgebouwd tot een woning. Dit gaat niet gepaard met ingrijpende bodemingrepen.

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een verkennend veldonderzoek.

De volgende vragen hebben richting gegeven aan het onderzoek:

1. Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden zijn reeds over het plangebied bekend?
2. Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?

3. Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting en welke onderzoeksmethoden kunnen hiervoor ingezet worden?
4. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
5. Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
6. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde geologische en archeologische perioden. Achterin dit rapport is tevens een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen en worden enkele vaktermen beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- ARCHIS voor AMK-terreinen, waarnemingen, vondstmeldingen en onderzoeksmeldingen (www.ARCHIS.nl);
- historisch kaartmateriaal (www.watwaswaar.nl);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; www.ahn.nl);
- de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Montferland (Gazenbeek e.a., 2008).

2.2 Resultaten

Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie, bodem en verstoringen

Op de cultuurhistorische waardenkaart is het plangebied op de westelijke rand van een dekzandrug gesitueerd (figuur 2). Het gebied maakt op deze kaart deel uit van een uitgestrekte zone met dekzandruggen, die doorsneden worden door beekdalen. Bodemkundig gezien bestaat het plangebied uit poldervaaggronden met grondwatertrap III (lichte zavel, code Krn1-III; www.ARCHIS.nl). Gezien het voorkomen van een dekzandrug kan aan deze interpretatie van de bodem getwijfeld worden. Zavel (een mix van klei en zand) komt doorgaans niet voor ter hoogte van dekzandruggen. Het is daarom aannemelijker dat het plangebied uit vlakvaaggronden of een veldpodzol bestaat. Beide typen komen in de nabije omgeving van het plangebied veelvuldig voor.

Op de gemeentelijke verwachtingskaart zijn tevens de bekende bodemverstoringen weergegeven. De verwachting is dat de bodem in het plangebied is aangetast als gevolg van het gebruik als bos en de ontginning die er in de 19e eeuw heeft plaatsgevonden

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK

In het plangebied zelf komen geen bekende archeologische vindplaatsen voor. In de nabije omgeving (straal van 500 m) staan alleen enkele vondsten van (los gevonden) bijlen uit het Neolithicum geregistreerd (ARCHIS-waarnemingsnummers 3.325 en 3.379). Ten westen van het plangebied, in de richting van Oud Dijk en Didam, zijn enkele vindplaatsen uit de Middeleeuwen vastgelegd (ARCHIS-waarnemingsnummers 3.330 en 60.138).

Historische kaarten

Het plangebied is lange tijd bebost geweest. Het voorkomen van de toponiemen Boskamp en Klein Boskamp is dan ook niet verrassend. Op de geraadpleegde historische kaarten (kadastrale minuut en diverse topografische kaarten; (www.watwaswaar.nl) wordt geen bebouwing weergegeven. Hieruit kan worden afgeleid dat er geen rekening hoeft te worden gehouden met bebouwing in de afgelopen eeuwen.

Archeologische verwachting

Op de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Montferland is aan het plangebied een hoge archeologische verwachting toegekend (Gazenbeek e.a., 2008). Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van een dekzandrug ter hoogte van het plangebied. Er bestaat echter een grote kans dat de bodem in het plangebied een andere bodemtype betreft.

2.3 Gespecificeerde archeologische verwachting

In aansluiting op de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart wordt aan het plangebied een hoge archeologische verwachting toegekend voor het aantreffen van archeologische resten uit de alle archeologische tijdvakken, met uitzondering van de Nieuwe tijd (Laat Paleolithicum t/m Late Middeleeuwen). Voor de oudere Steentijd bestaat de kans op het voorkomen van zogeheten extractiekampen, t.w. plekken waar jager-verzamelaars slechts gedurende korte periode hebben vertoefd en waarvan tegenwoordig (doorgaans) niet veel meer resteert dan een strooiing van vuursteen, eventueel aangevuld met haardkuilen. Voor de latere Prehistorie (ruwweg vanaf de Midden Bronstijd) bestaat de kans op het voorkomen van omvangrijke(re) nederzettingsarealen, bestaande uit erven met woonstalhuizen, bijgebouwen en bijbehorende voorzieningen.

Met het oog op het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting is de volgende onderzoeksmethode opgesteld (SIKB, 2007; Tol, e.a., 2004). Deze wordt hieronder in korte bewoordingen weergegeven:

- onderzoeksmethode: zes tot zeven boringen, vanwege de aanwezige verharding en gebouwen niet geplaatst in een driehoeksgrid, maar zo evenredig mogelijk verspreid over het plangebied;
- boorkeuze: Edelmanboor met een diameter van 7 cm;
- waarnemingsmethode: controle opgeboord materiaal ter plaatse in het veld;
- boordiepte: tot minimaal 25 cm in de onverstoorde pleistocene ondergrond.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting).

Tijdens het veldonderzoek zijn zeven boringen (figuur 3) verricht. Er is daarbij geboord tot maximaal 120 cm -Mv, en dat met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met GPS ingemeten (x- en y-waarden). De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in dekzandgebieden.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De bodem in het plangebied bestaat grotendeels uit zwak tot sterk lemig, matig siltig, licht grijs gekleurd dekzand. In de meeste boringen werden in het dekzand humusvlekken vastgesteld. Het voorkomen van humus en silt in dekzand is veroorzaakt door een nabijgelegen beek, die tijdens hoog water delen van het dekzandlandschap in het plangebied heeft overspoeld. Bij boring 3 is onder het dekzand grover zand aangetroffen. Dit grovere zand kan als een beekafzetting worden beschouwd. Hieruit kan worden geconcludeerd dat aan de westzijde van het plangebied ooit een beek was gesitueerd.

Geomorfologisch gezien wordt de bovengrond in het plangebied, in tegenstelling van wat op basis van het bureauonderzoek werd vermoed, niet gekenmerkt door een dekzandrug maar door een overspoelde dekzandvlakte. Wat wel strookt met de uitkomst van het bureauonderzoek is dat de bodemopbouw van het plangebied aanzienlijk is verstoord. De minimale verstoringsdiepte bedraagt 60 cm -Mv (boring 6). Afdekkende bodemlagen (bijvoorbeeld in de vorm van een plaggendek of stuifzand) zijn niet waargenomen.

Archeologie

In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Hierbij dient te worden aangetekend dat het primaire doel van het veldonderzoek niet zozeer het lokaliseren van archeologische resten was als wel het verschaffen van meer inzicht in de bodemgesteldheid ter plekke en de hieraan gerelateerde archeologische potentie van het plangebied.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

De gespecificeerde archeologische verwachting kan op basis van de resultaten van het veldonderzoek aangepast worden. Omdat er ter hoogte van het plangebied geen dekzandrug, maar een overspoelde dekzandvlakte is aangetroffen, kan de archeologische verwachting naar beneden worden bijgesteld (t.w. laag). Voorts is vastgesteld dat de bodem ter plaatse is verstoord tot een diepte van (minimaal) 60 cm. Al met al is er dan ook weinig aanleiding aan het plangebied nog enig archeologisch belang toe te kennen; de kans op het voorkomen van (intacte) archeologische resten is verwaarloosbaar klein.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen van het onderzoek wordt in het kader van de voorgenomen plannen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Montferland een selectiebe-sluit.

Literatuur

- Gazenbeek, G., R. Exaltus & J. Orbons**, 2008. Cultuurhistorische Waardekaart Gemeente Montferland. *ArcheoPro Archeologisch rapport 828*. ArcheoPro, Maastricht.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
GPS	Global Positioning System
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

afzetting

Neerslag of bezinking van materiaal.

dekzand

Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).

grondwatertrap

Traject tussen de gemiddeld hoogste en de gemiddeld laagste grondwaterstand.

leem

Grondsoort die wordt gekenmerkt door een hoog siltgehalte (bodemdeeltjes tussen 0,002 en 0,05 mm).

nederzetting(sterrein)

Woonplaats; de aard en samenstelling van het in het veld aangetroffen sporen en materiaal wordt geïnterpreteerd als resten van bewoning in het verleden.

periglaciaal

Heeft betrekking op de stroken rondom het door landijs bedekte gebied, op het daarop heersende klimaat en op kenmerkende verschijnselen in dit gebied.

Prehistorie

Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

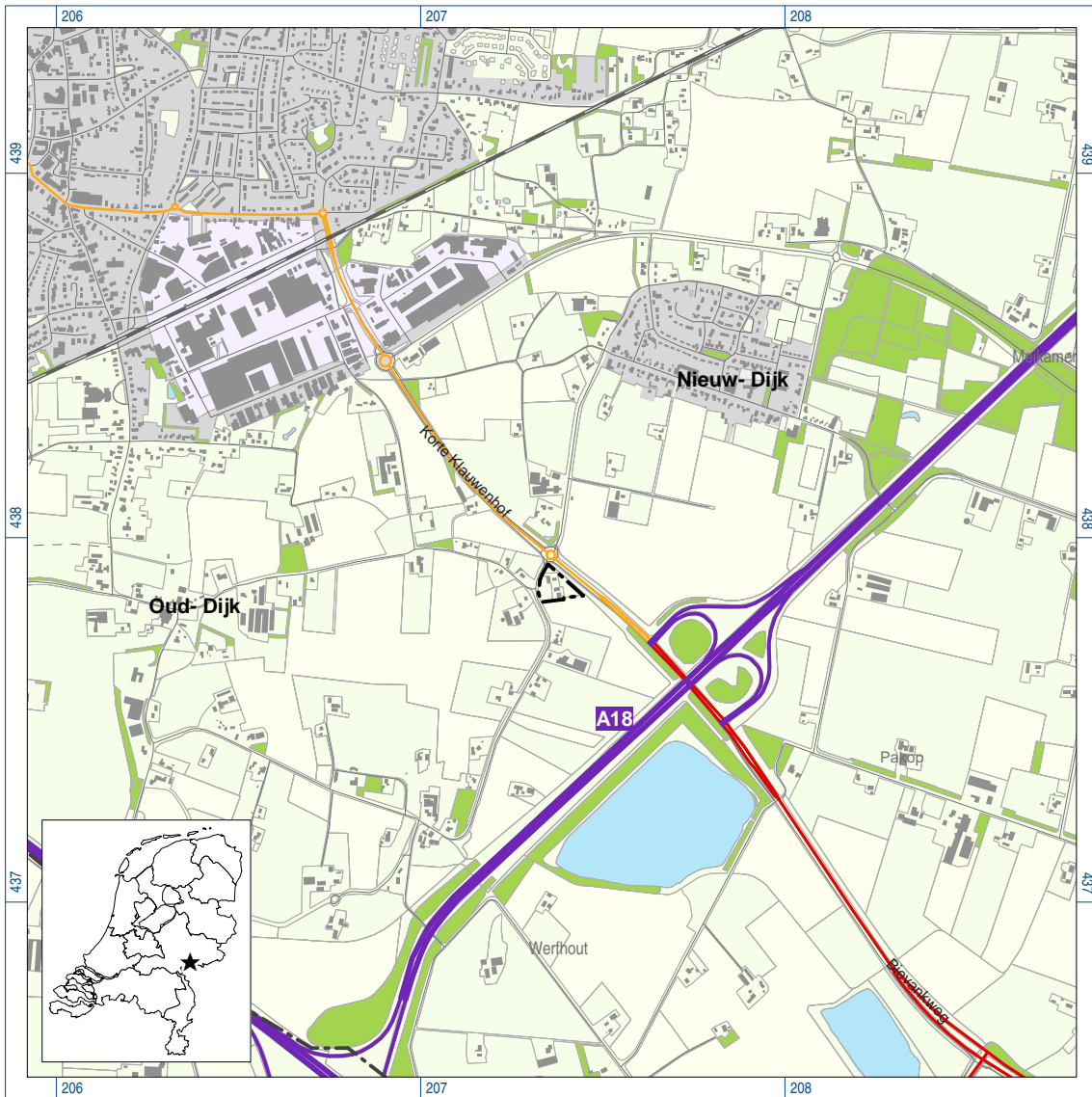
Figuur 1. Ligging van het plangebied; inzet: ligging in Nederland.

Figuur 2. Projectie van het plangebied (rode lijn) op de gemeentelijke verwachtingskaart (Gazzenbeek, 2008)

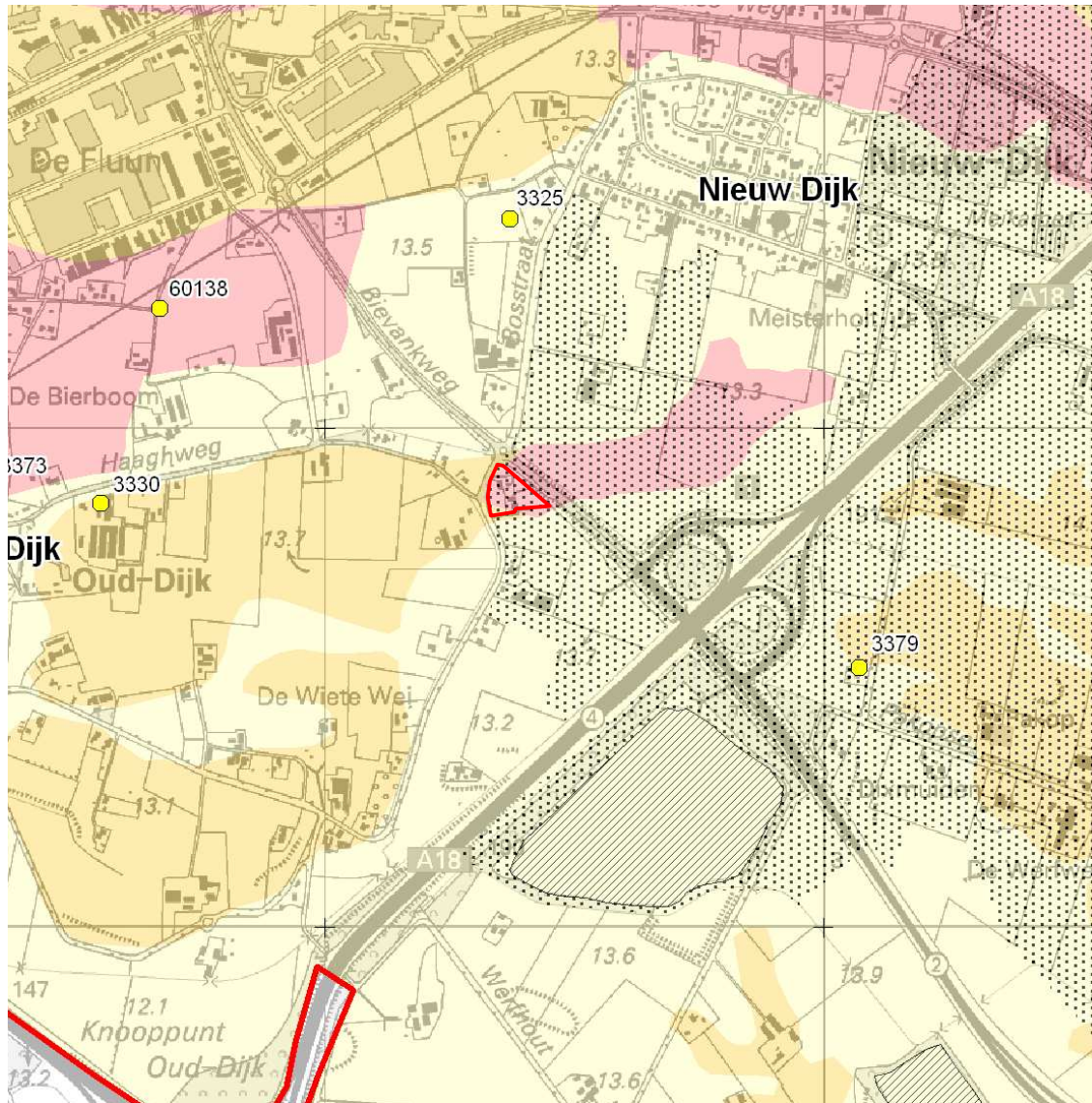
Figuur 3. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

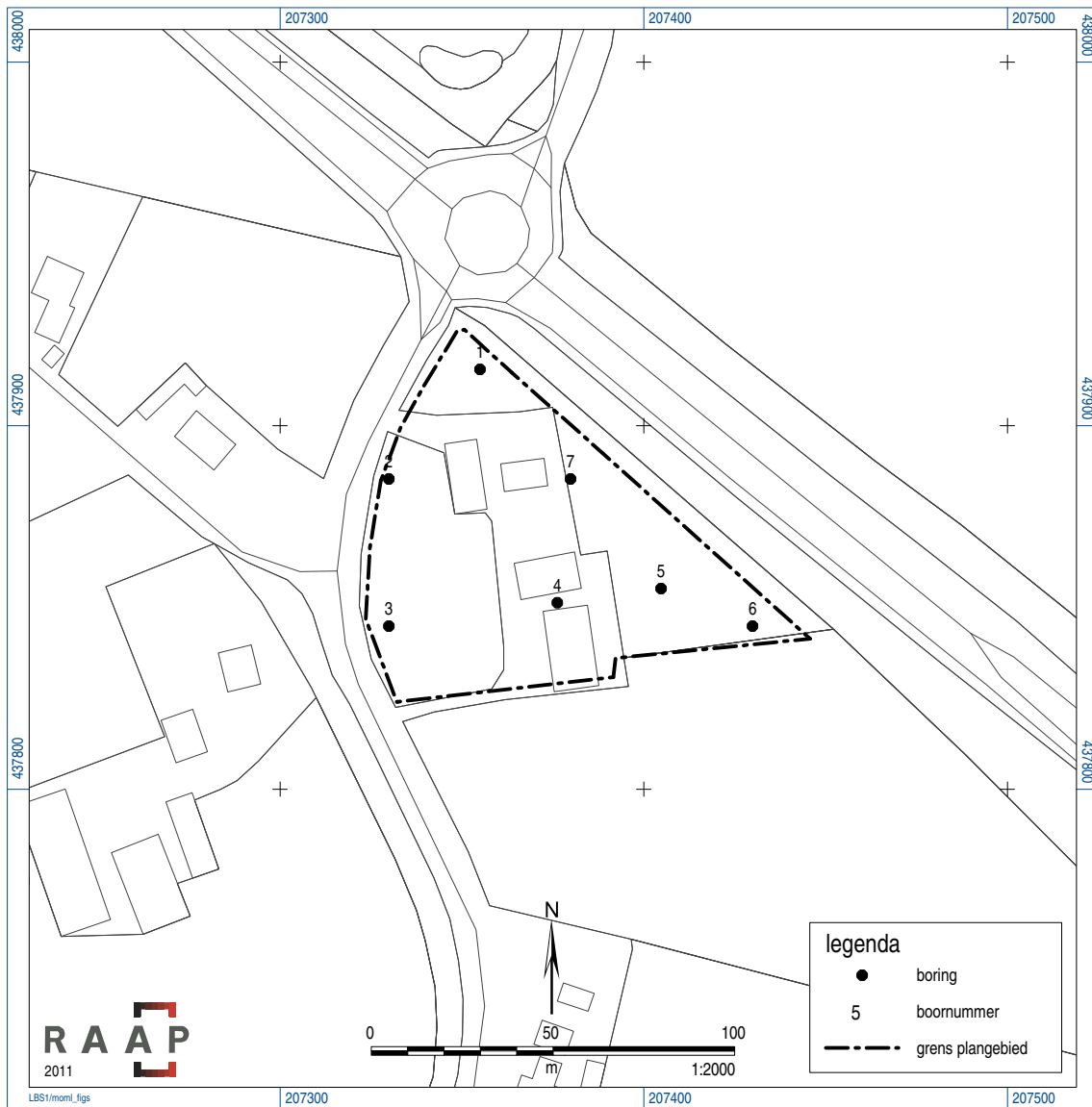
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) ; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Projectie van het plangebied (rode lijn) op de gemeentelijke verwachtingskaart (Gazenbeek, 2008).

Figuur 3. Boorpuntenkaart.

Geologische perioden			Archeologische perioden			
Tijdvak	Chronozone	Datering	Tijdperk	Datering		
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr. 0 450 voor Chr. 3700 7300 8700 9700	Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			1795
			Nieuwe tijd	B	1650	
	A			1500		
	Middeleeuwen		Laat	1250		
			Vol	1050		
			Vroeg	Ottoons	900	
				Karolingisch	725	
				Merovingisch laat	525	
				Merovingisch vroeg	450	
	Romeinse tijd		Laat	270		
			Midden	70 na Chr.		
			Vroeg	15 voor Chr.		
	IJzertijd		Laat	250		
Midden		500				
Vroeg		800				
Bronstijd	Laat	1100				
	Midden	1800				
	Vroeg	2000				
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850				
	Midden	4200				
	Vroeg	4900/5300				
Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450				
	Midden	8640				
	Vroeg	9700				
Pleistocene	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050			
		Allerød	11.500			
		Vroege Dryas	12.000			
		Bølling	12.500			
		Vroegste Dryas	13.500			
	Midden Glaciaal	Denekamp	30.500			
		Hengelo	60.000			
		Moershoofd	71.000			
		Odderade	114.000			
		Brørup	126.000			
	Vroeg Glaciaal	Eemien	236.000			
		Saalien II	241.000			
		Oostermeer	322.000			
		Saalien I	336.000			
		Belvédère/Holsteinien	384.000			
		Glaciaal x	416.000			
Prehistorie	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500			
		Jong B	16.000			
		Jong A	35.000			
		Midden	250.000			
		Oud				

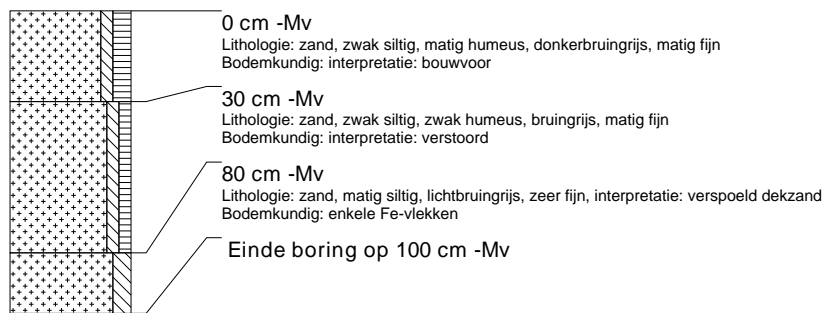
Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen

boring: MOML-1

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost

boring: MOML-2

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost

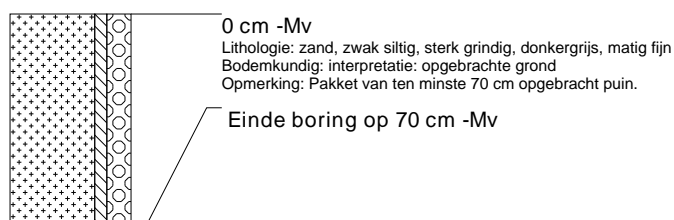
boring: MOML-3

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost

boring: MOML-4

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost

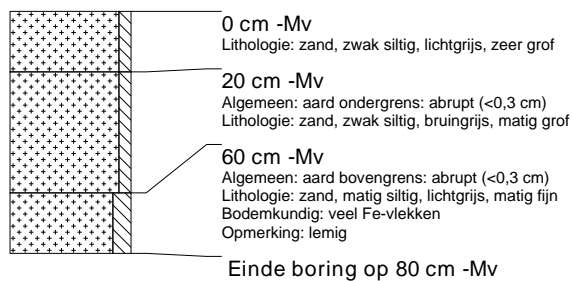
boring: MOML-5

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost, opmerking: Paardebak

boring: MOML-6

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost, opmerking: Paardebak

boring: MOML-7

beschrijver: EG, datum: 30-6-2011, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Didam, opdrachtgever: Particulier, uitvoerder: RAAP Oost

